

Metodika vzdělávání pracovníků v sociálních službách

aneb průvodce pro aktéry kvalifikačního kurzu
a dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních
službách

Projekt „Zvyšování kvality systému sociálních služeb prostřednictvím vytvoření
kvalitního systému dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách“
(CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0006925)

září 2021

Obsah

1	Úvod	3
2	Kvalifikační kurz	4
2.1	Kompetenční oblasti PSS.....	4
2.2	Způsob výuky – praktická výuka a limity počtu účastníků	5
2.3	Podmínky zahájení a kritéria ukončení kurzů	7
3	Další vzdělávání	8
3.1	Povinný rozsah a jeho sledované období.....	8
3.2	Úprava forem dalšího vzdělávání	8
3.2.1	Stávající formy dalšího vzdělávání a jejich změny	8
3.2.2	Návrh nových forem dalšího vzdělávání a jejich podoba	10
3.2.3	Nové formy DV v novele zákona o sociálních službách.....	12
4	Tabulka k návrhu kvalifikačního vzdělávání pracovníků v sociálních službách .	14
5	Tabulka k návrhu dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách	16

1 Úvod

Metodika vzdělávání pracovníků v sociálních službách vznikla v rámci projektu „Zvyšování kvality systému sociálních služeb prostřednictvím vytvoření kvalitního systému dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách“. Jedná se o dokument doprovázející Koncepti vzdělávání pracovníků v sociálních službách, má za cíl podpořit budoucí hladký průběh implementace navrhovaných změn do praxe. Předkládá poskytovatelům sociálních služeb, vzdělavatelům i samotným pracovníkům **praktický návod, jak uchopit navrhované změny** týkající se kvalifikačního kurzu a dalšího vzdělávání do praxe, včetně popisu konkrétních metodických nastavení jednotlivých částí vzdělávání.

Navrhované změny je možné **implementovat do praxe dohromady** (kvalifikační kurz + další vzdělávání), **nebo samostatně**. S ohledem na skutečný stav implementace v konkrétním čase je možné s metodikou pracovat jako s celkem, nebo jednotlivě s dílčími kapitolami.

2 Kvalifikační kurz

Kvalifikační kurz složený ze **základní části a specializační části**, je zaměřený na **osvojení všeobecných znalostí a odborných specializovaných dovedností, včetně plnění odborných praktických cvičení u poskytovatele**, vedoucí k získání **potřebných cílových kompetencí stanovených v profilu povolání pracovníka v sociálních službách**.

Obě části kvalifikačního kurzu musí být akreditovány MPSV. Vzdělavatel může žádat o akreditaci jen jedné části samostatně (ZKK nebo SKK), případně může libovolně kombinovat jednotlivé části navzájem nebo akreditovat některé moduly samostatně. Vzdělavatel v rámci akreditace definuje jak teoretický rámec, tak praktickou část vzdělávacího programu, včetně obecné definice odborných praktických cvičení plněných u poskytovatele.

Kurz je rozdělen na dvě části, které na sebe navazují. Základní kvalifikační kurz umožní nástup do zaměstnání na pozici pracovník v sociálních službách (dále jen „PSS“), specializační kvalifikační kurz pak umožní setrvání na pozici PSS po stanovené lhůtě.

- **Základní kvalifikační kurz (dále jen „ZKK“)** – 40 hodin, jednotná podoba, **před nástupem do zaměstnání** na pozici PSS u poskytovatele sociálních služeb.
- **Specializační kvalifikační kurz (dále jen „SKK“)** – 120 hodin, 4 moduly, **při zaměstnání** u registrovaného poskytovatele sociálních služeb (zahájit do 12 měsíců a dokončit do 18 měsíců od nástupu na pozici PSS).

Absolvování SKK je možné pouze v případě uzavřeného zaměstnaneckého poměru, i při formě spolupráce na dohodu o provedení práce, dohodu o pracovní činnosti či zkráceným úvazek.

Při změně poskytovatele, nebo když se pracovník přesune do jiného druhu služby, k jiné skupině klientů, se modulová specializace nemění, není nutné absolvovat další SKK. Potřebné znalosti a dovednosti související s přechodem do jiného druhu služby a jiné skupině klientů, si PSS doplní v akreditovaných kurzech dalšího vzdělávání a v rámci systému vstupního zaškolování pracovníků u poskytovatele.

Totéž se předpokládá i v případě uchazečů o zaměstnání s již dříve absolvovaným kvalifikačním kurzem (ZKK + SKK nebo KK dle stávající legislativní úpravy), který nastupuje do zaměstnání po delší časové pauze, kdy dojde prostřednictvím vhodně zvolených akreditovaných kurzů dalšího vzdělávání k získání potřebných aktuálních znalostí a dovedností.

2.1 Kompetenční oblasti PSS

Kompetenční oblasti ZKK

- 1) Orientace v právním rámci sociálních služeb a práce PSS
- 2) Poznání sociálních služeb a potřeb klientů
- 3) Seznámení s teorií přímé práce PSS s klienty
- 4) Seznámení se způsobem komunikace a interakce s klienty

- 5) Vnímání týmové a mezioborové spolupráce a dokumentace v sociálních službách
- 6) Pochopení osobního a lidského rozměru práce PSS

Kompetenční oblasti SKK

- 1) Orientace ve vybraných částech právního rámce pro cílové skupiny
- 2) Poznání specifik cílových skupin a práce s nimi
- 3) Osvojení si přístupů a metod práce s cílovými skupinami
- 4) Poznání způsobů komunikace s cílovými skupinami
- 5) Orientace v dokumentaci, spolupráci v týmu a návaznosti služeb
- 6) Pochopení osobního a profesionálního rozměru práce PSS

V **SKK** absolvent dosahuje **specializačních kompetencí PSS** rozdělených do **čtyř modulů**. Tyto kompetence rozvíjejí v různé míře základní kompetence PSS získané v rámci ZKK, ale zde již kompetence směřují k praktickému osvojení si metod, přístupů a úkonů potřebných pro různé cílové skupiny v různých druzích sociálních služeb. Při výběru konkrétního modulu SKK je třeba zohlednit, komu pracovník péči a podporu poskytuje a v jaké sociální službě.

Čtyři moduly SKK:

- **MODUL 1** – Práce se seniory a lidmi s demencí,
- **MODUL 2** – Práce s lidmi s tělesným a smyslovým postižením a s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním,
- **MODUL 3** – Práce s lidmi s mentálním a kombinovaným postižením či s poruchami autistického spektra,
- **MODUL 4** – Práce s dospělými, dětmi či rodinami v krizi nebo ohroženými sociálním vyloučením anebo s rizikovým způsobem života.

2.2 Způsob výuky – praktická výuka a limity počtu účastníků

ZKK je pojat jako „**praktická teorie**“, kdy se absolventi sice učí znalosti, ale pomocí vhodných praktických metod výuky, na rozdíl od současné převažující frontální výuky.

SKK je pojat jako „**rozvinutí praktické teorie obohacené o plnění odborných praktických cvičení u poskytovatele, zadaných a kontrolovaných vzdělavatelem**“.

Výuka SKK neprobíhá v kuse, ale probíhá v blocích jako teoretická a praktická skupinová výuka v učebně a jednotlivé dny/bloky jsou propojeny **povinným plněním** praktických úkolů u poskytovatele sociálních služeb, kde bude účastník zaměstnán.

Snížený limit počtu účastníků v kurzu v praxi umožňuje lektorovi lépe respektovat pravidla vzdělávání dospělých, zvolit praktické a zajímavé metody výuky, tak aby jejich využití v praxi bylo přínosem pro účastníky a vedlo k dosažení deklarovaných cílových kompetencí u všech účastníků.

- **ZKK** lze akreditovat s **maximálním počtem účastníků 20**.
- **SKK** lze akreditovat s **maximálním počtem účastníků 18**.

Mezi **praktické metody výuky** se zapojením účastníků patří například: uvádění příkladů dobré a špatné praxe, hraní rolí, nácvik modelových situací, sledování instruktážních videí a následná reflexe obsahu, video prezentace konkrétních

sociálních služeb, diskuse k videonahrávkám, ukázky užitečných aplikací a vyhledávání relevantních informací na internetu, simulační techniky, myšlenkové mapy, rozbor kazuistik, reflexe vlastních zkušeností účastníků a další způsoby, které aktivním zapojením účastníků vhodně doplňují teoretický výklad lektora. (Konkrétní příklady praktického způsobu výuky jsou zahrnuty v sylabu Základního kvalifikačního kurzu a Specializačního kvalifikačního kurzu.)

Zadání odborných praktických cvičení se vždy vztahuje k cílovým kompetencím profilu povolání PSS. Ověřeno by mělo být **minimálně 12 cílových kompetencí, vztahujících se alespoň k 3 okruhům cílových kompetencí**, maximální počet není omezen a je zcela na uvážení vzdělavatele.

Plněním **povinných odborných praktických cvičení** získávají účastníci zkušenosti v přímé práci s klienty a propojí si tak získávané kompetence a teoretický rámec s vlastní praxí. Zpětná reflexe odborných praktických cvičení na učebně může pak sloužit celé skupině účastníků jako předávání příkladů praxe v rámci konkrétních zařízení.

Odborná praktická cvičení propojují jednotlivé dny teoretické výuky. Doporučeny jsou 2–3 dny teoretické výuky prokládat odbornými praktickými cvičeními. Případnou modifikaci odborných praktických cvičení provede lektor na základě konkrétního složení skupiny účastníků kurzu. Lektor rovněž zodpovídá za zadání a vyhodnocení těchto cvičení.

Může být zadáno i více cvičení, nebo se cvičení může vztahovat k více kompetencím. Při zadávání úkolů lektor zohlední to, z jakých služeb účastníci přicházejí, s jakými klienty pracují a jaké mají reálné možnosti splnění úkolu. Reflektuje rovněž dynamiku a složení skupiny. (Příklady zadání úkolů ke kompetenčnímu okruhu 4: *Poznání způsobů komunikace s cílovými skupinami* byly odzkoušeny v pilotních kurzech a jsou uvedeny ve čtyřech textových oporách SKK.)

Ke každému odbornému praktickému cvičení vždy následuje zpětná vazba lektora/ky, případně ostatních účastníků kurzu. Zpětná vazba může mít formu individuální či skupinové diskuse, může probíhat pouze s lektorem nebo s ostatními účastníky kurzu. Způsob provádění reflexe připravuje lektor podle typu praktického odborného cvičení a skladby účastníků.

Portfolio (obsahující záznam o zadání praktického odborného cvičení, jeho plnění a zpětnou vazbu) je studijní oporou a jedním z výstupů kurzu. Slouží účastníkům jako pomůcka k sebereflexi, k přípravě na závěrečnou zkoušku i k využití ve své práci v budoucnu.

Portfolio by mělo obsahovat:

- a) zadání odborného praktického cvičení a jeho vazbu ke konkrétnímu kompetenčnímu okruhu nebo ke konkrétní cílové kompetenci,
- b) datum a stručný popis plnění průběhu cvičení,
- c) požadovaný výsledek lektorem – rozbor, závěr, hodnocení apod.,
- d) záznam o zpětné vazbě od lektora či účastníků, případně sebehodnocení.

2.3 Podmínky zahájení a kritéria ukončení kurzů

Vstupním kritériem pro přijetí do ZKK je povinné **vytvoření motivačního dopisu**. Motivační dopis zpracuje zájemce a zasílá ho spolu s přihláškou do kurzu vzdělavateli. Obsah dopisu je následně propojen s obsahem kompetenčního okruhu ZKK – „Pochopení osobního a lidského rozměru práce PSS“. Vstupním kritériem pro přijetí do SKK je již absolvovaný ZKK a doložený pracovní právní vztah s registrovaným poskytovatelem sociálních služeb.

ZKK i SKK musí být ukončeny **měřitelným způsobem ověření nabytých cílových kompetencí**, včetně **stanovení vhodných opravných prostředků**. Formu ověření volí vzdělavatel.

Forma ověření znalostí u ZKK – může být písemná nebo ústní, případně kombinace výše uvedené. ZKK lze považovat za úspěšně ukončený, absolvuje-li účastník alespoň 80 % povinné docházky ze stanovených 40 hodin výuky a úspěšně absolvuje závěrečné ověření znalostí. V takovém případě obdrží certifikát o úspěšném absolvování ZKK, který **umožňuje nástup na pozici PSS** u konkrétního poskytovatele sociálních služeb. Závěrečné ověření znalostí by mělo být ideálně formou testu – 10 otázek (A, B, C, D), kdy lektor s účastníkem následně osobně probere zvolené odpovědi.

Forma ověření znalostí u SKK – může být písemná, ústní či praktická, případně i kombinace výše uvedeného. **Portfolio dokládající plnění praktických úkolů u zaměstnavatele** může sloužit jako opora při ověřování získaných kompetencí. SKK lze považovat za úspěšně ukončený, absolvuje-li účastník alespoň 80 % povinné docházky ze stanovených 120 hodin výuky a úspěšně absolvuje závěrečné ověření znalostí. V takovém případě obdrží certifikát o úspěšném absolvování SKK, který **umožňuje setrvání na pozici PSS** i po zákonem stanovené lhůtě pro doplnění kvalifikace.

3 Další vzdělávání

3.1 Povinný rozsah a jeho sledované období

Koncepce pracuje s **prodloužením sledovaného období na 2 roky** a povinností splnit **minimálně 48 hodin** dalšího vzdělávání (dále také „DV“) v rozmezí 2 let, a to zejména z důvodu snadnějšího absolvování kurzů s vyšší časovou dotací.

Je stanoven **minimální rozsah počtu hodin DV, reálný rozsah může být i vyšší, dle potřeb a možností konkrétních poskytovatelů sociálních služeb a jejich pracovníků**. Další vzdělávání PSS tak může být poskládáno z kurzů z vyšší časovou dotací. Další profesní vzdělávání je důležitou součástí průběžného zkvalitňování poskytovaných sociálních služeb a z odborných diskusí vyplynulo, že vícedenní kurzy přinášejí absolventům větší rozsah dovedností a znalostí potřebných pro jejich práci, které jsou skutečně využitelné v praxi.

3.2 Úprava forem dalšího vzdělávání

Koncepce počítá s **úpravami stávajících forem dalšího vzdělávání, včetně detailního vymezení pro jejich plnění a dále počítá s přidáním pěti nových forem**. Níže uvedené limity pak počítají s **prodlouženým sledovaným obdobím ze stávajících 12 měsíců (jeden rok) na 24 měsíců (dva roky)**.

3.2.1 Stávající formy dalšího vzdělávání¹ a jejich změny

Kurzy s akreditovaným programem MPSV

V důsledku prodloužení sledovaného období je nyní **stanoven minimální počet 16 hodin**.

Absolvování akreditovaného vzdělávacího programu MPSV bude **doloženo osvědčením**, jehož náležitosti jsou definovány v žádosti o akreditaci v systému AKRIS (číslo osvědčení, jméno účastníka, datum a místo narození, termín a rozsah konání, místo konání, název vzdělávacího programu, číslo akreditace, podpis lektora a statutárního zástupce vzdělavatele). Takovéto potvrzení vystavuje vzdělavatel a může jej vystavit pouze účastníkovi, který splnil podmínky pro úspěšné absolvování vzdělávacího programu uvedené v systému AKRIS a definované při žádosti o akreditaci MPSV.

Účast na odborné stáži

V případě této formy je specifikováno, že se jedná o **absolvování stáže**, přičemž není specifikováno, zda se jedná o stáž tuzemskou, či zahraniční, tj. je možné využít obou možností.

Stáž je unikátní způsob poznání toho, jak fungují služby jiného poskytovatele. Jedná se o odbornou činnost, která slouží k předání dobré praxe, sdílení konkrétních zkušeností a navazování profesní spolupráce mezi jednotlivými pracovníky a poskytovateli sociálních služeb. Může rovněž podpořit funkční síťování v rámci

¹ podle § 111 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

sociálních služeb v konkrétní lokalitě. Pro poskytovatele to znamená aktivní spolupráci s ostatními poskytovateli v kraji, okresu či obci.

Absolvování odborné stáže bude **doloženo písemnou smlouvou** mezi zaměstnavatelem konkrétního pracovníka a poskytovatelem stáže. Smlouva obsahuje minimálně jméno účastníka, datum a místo narození, termín a rozsah konání a místo konání.

Školicí akce

Nově je navrhováno **přidat** do role organizátorů školicí akce kromě již uvedené možnosti zaměstnavatel a odborné organizace také **další organizátory akcí**. Jedná se zejména o Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále také „MPSV“), krajské úřady, zřizovatele či samotné registrované poskytovatele sociálních služeb a další relevantní profesní organizace (např. Veřejný ochránce práv, Česká asociace adiktologů, Česká asociace sester, Česká asociace streetwork a další). Dalším navrhovaným organizátorem školicích akcí jsou krajské úřady, dále zřizovatel či samotný registrovaný poskytovatel sociálních služeb, a to jak pro své, tak i pro zaměstnance jiných registrovaných poskytovatelů a také další relevantní profesní organizace.

V případě MPSV se může jednat např. o školení k novinkám či výkladu jednotlivých ustanovení zákona o sociálních službách, v případě ostatních ministerstev a dalších profesních organizací se pak jedná o školení na jiná odborná témata přímo související s profilem povolání PSS a výkonem povolání PSS. V případě krajských úřadů se pak může jednat např. o školicí akce týkající se financování sociálních služeb, inspekce kvality sociálních služeb, případně fungování sociálních služeb v kraji a jejich síťování.

Absolvování školicí akce bude **doloženo písemným potvrzením**, které vystavuje účastníkům realizátor školicí akce. Potvrzení obsahuje jméno účastníka, datum a místo narození, termín a rozsah školicí akce, místo konání a je zde uvedeno i obsahové zaměření školicí akce.

Účast na odborných konferencích

Nově je u této již existující formy zavedeno **rozlišení aktivní a pasivní účasti** na odborných konferencích, kdy pro každou formu účasti je stanoven maximální počet hodin za sledované období. Podmínkou započítání si aktivní či pasivní účasti na odborné konferenci, je program týkající se profilu povolání PSS a výkon povolání PSS. **Aktivní účast** na konferenci znamená přípravu předem (studium podkladů, vypracování prezentace apod.), navržena je možnost započítat do DV **maximálně 16 hodin** za sledované období. Aktivní účastí je myšleno přednesení vlastního příspěvku v rámci hlavního programu odborné konference nebo vedení některé z odborných sekcí či workshopů, ev. aktivní příspěvek na odborné sekci či workshopu.

V případě **pasivní účasti** na konferenci je navrhováno započítávat do DV **maximálně 8 hodin** za sledované období.

Počet hodin, které si může PSS započítat jako plnění povinného DV za konkrétní odbornou konferenci, určuje vždy pořadatel konference dle jejího rozsahu a vystavuje účastníkovi **potvrzení o aktivní účasti nebo potvrzení o pasivní účasti** na odborné konferenci. Potvrzení obsahuje jméno účastníka, datum a místo narození, termín a

rozsah odborné konference, místo konání a je zde uveden i program konference. V případě aktivní účasti obsahuje potvrzení rovněž informaci o způsobu zapojení účastníka – přednesení vlastního příspěvku nebo vedení odborné sekce či workshopu.

3.2.2 Návrh nových forem dalšího vzdělávání a jejich podoba

Kurzy s akreditovaným programem jiných resortů

Jinými resorty jsou konkrétně myšleny Ministerstvo vnitra ČR a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR, jejichž akreditované kurzy mohou mít významný obsahový a kompetenční přesah do tematiky sociálních služeb a pro PSS mohou být některá témata těchto resortů velmi důležitá pro výkon povolání PSS (témata týkající se činnosti PSS – tj. vazba na službu, klienty, pracovní činnost apod.). Navržena je možnost započítat **maximálně 8 hodin** za sledované období za účast na akreditovaných programech jiných resortů.

Bylo by vhodné jako další resort do této formy zahrnout také Ministerstvo zdravotnictví ČR, které má jednoznačný a zásadní přesah do sociálních služeb. Bohužel v současné době nemá Ministerstvo zdravotnictví systém akreditovaných kurzů, takže uznávání těchto kurzů by v praxi bylo velmi složité.

Absolvování akreditovaného vzdělávacího programu jiných resortů bude **doloženo osvědčením**, jehož náležitosti jsou definovány v rámci konkrétního resortu, který akreditaci vzdělávacímu programu uděluje. Mělo by se jednat zejména o náležitosti jako je číslo osvědčení, jméno účastníka, datum a místo narození, termín a rozsah konání, místo konání, název vzdělávacího programu, číslo akreditace, podpis lektora a statutárního zástupce vzdělavatele. Takovéto potvrzení vystavuje vzdělavatel a může jej vystavit pouze účastníkovi, který splnil podmínky pro úspěšné absolvování vzdělávacího programu definované při žádosti o akreditaci.

Publikační činnost

Publikační činnost je chápána jako publikování v časopisech, učebních materiálech či odborných publikacích, které se týkají profilu povolání PSS a výkonu povolání PSS. Do DV bude možné započítat **maximálně 8 hodin** za sledované období.

Zaměstnavatel/poskytovatel je oprávněn posoudit, zda je obsah odborného článku a médium, v němž by chtěl PSS publikovat, případně celá publikace, svým obsahem a zaměřením relevantní pro jeho práci, příp. pro organizaci a její působení a zda bude konkrétní publikační činnost uznána jako plnění dalšího vzdělávání.

Publikační činnost bude doložena prohlášením pracovníka, které obsahuje jméno, datum a místo narození autora publikační činnosti, celkový rozsah odborného článku či publikace s uvedením přesné citace díla s odkazem umožňujícím k jeho obsahu dálkový přístup. V případě, že není k dispozici elektronická verze, je k potvrzení přiložena vytištěná verze odborného článku či publikace. Zaměstnavatel rozhodne o uznání odborného článku či publikace konkrétního pracovníka, pokud je relevantní svým obsahem a zaměřením. K prohlášení bude přiloženo potvrzení o stanovení počtu znaků přepočteného na hodiny dalšího vzdělávání, které je možné danému pracovníkovi započítat.

Konkrétní přepoččet:

- pokud bude mít publikovaný článek méně než 1 800 znaků, pak si autor do dalšího vzdělávání může započítat 1 hodinu,
- článek či publikace v rozsahu 1 800 – 9 000 znaků znamená pro autora 2 hodiny dalšího vzdělávání,

pokud bude mít publikace více než 9 000 znaků (tedy 5 NS), pak si autor může započítat do dalšího vzdělávání 4 hodiny.

Lektorská činnost

Jedná se o **maximálně 8 hodin** za sledované období. Za čtyři vyučovací hodiny (tj. 45 minut = 1 vyučovací hodina) lze započítat jednu hodinu do DV.

Lektorská činnost bude doložena smlouvou se vzdělavatelem (pracovní smlouva, smlouva o dílo, dohoda o pracovní činnosti, dohoda o provedení práce) nebo fakturou, kterou za lektorskou činnost vzdělavateli či přímo příjemci vzdělávání vystavil. Musí se jednat o lektorskou činnost ve vzdělávacím programu akreditovaném MPSV a lektor musí být pro lektorování přednášeného tématu akreditován. Vzdělavatel rovněž přiloží prezenční listinu, která je dokladem o realizaci konkrétního vzdělávacího kurzu, která obsahuje termín konání kurzu, místo konání, rozsah, seznam účastníků a také téma vzdělávacího programu.

Vedení odborných praxí studentů či stáží zaměstnanců jiného poskytovatele

Vedení odborných praxí či stáží je chápáno jako **vzdělávací činnost v oblasti praktické výuky vykonávaná přímo na pracovištích**, jejíž součástí je kromě zajištění podmínek praxe/stáže i doprovázení, kontrola, podpora a hodnocení účastníka praxe/stáže.

Navržena je možnost započítat **maximálně 8 hodin** za sledované období, přičemž je navrhovaný **přepoččet hodin dle doby strávené vedením praxe či stáže**. Za čtyři hodiny strávené vedením praxe či stáže (počítá se na vyučovací hodiny, tj. 45 minut = 1 vyučovací hodina) si PSS může započítat jednu hodinu do dalšího vzdělávání.

Zaměstnavatel dle svého uvážení vybere pracovníka či pracovníky, kteří se příchozím stážistům a praktikantům věnují a zahrne provádění této činnosti do jejich pracovní náplně.

Vedení odborných stáží/praxí bude doloženo potvrzením, které vystavuje poskytovatel stáže. Vystaveno je jak potvrzení pro účastníka stáže/praxe, tak i potvrzení pro vedoucího stáže/praxe. Potvrzení obsahuje termín realizace, místo realizace, přehled účastníka či účastníků a rozsah.

Mentorská činnost

Mentorská činnost je chápána jako **zaškolení nového zaměstnance nebo dobrovolníka na pozici PSS**, vzdělávání a podpůrná činnost vykonávaná přímo na pracovišti, která slouží k předání znalostí a zkušeností.

Navržena je možnost započítat **maximálně 8 hodin** za sledované období, přičemž je navržen **přepočet hodin dle doby strávené mentorováním**. Za 4 vyučovací hodiny aktivně strávené mentoringem znamenají jednu hodinu dalšího vzdělávání (45 minut = 1 vyučovací hodina).

Zaměstnavatel dle svého uvážení vybere pracovníka či pracovníky, kteří se novým zaměstnancům či dobrovolníkům věnují a zahrne provádění této činnosti do jejich pracovní náplně.

Mentorská činnost bude doložena potvrzením zaměstnavatele, který pověří pracovníka mentorskou činností. Takové potvrzení obsahuje jméno, datum a místo narození mentora a seznam pracovníků či dobrovolníků, kteří se mentoringu účastnili. Vystaveno je jak potvrzení pro účastníka stáže/praxe, tak i potvrzení pro vedoucího stáže/praxe. Potvrzení obsahuje termín realizace, místo realizace, přehled účastníka či účastníků a rozsah.

3.2.3 Nové formy DV v novele zákona o sociálních službách²

V průběhu realizace projektu MPSV předložilo novelu zákona o sociálních službách, která obsahuje mj. dvě nové formy DV: Supervizi a Dlouhodobý psychoterapeutický výcvik. Novela nebyla v době realizace projektu ještě schválena. Potřeba zařazení těchto dvou metod DV však z průběžných projektových výstupů nevzešla; uvádíme zde tedy stanovisko realizačního týmu projektu, do projektových výstupů zařazení těchto metod DV nezahrnujeme.

Supervize je důležitá oblast profesního růstu, významný nástroj pro rozvoj profesních dovedností supervidovaných, pro posílení vztahů v pracovním týmu. Supervizor má být průvodcem, který pomáhá supervidovanému jedinci/týmu/skupině/organizaci vnímat a reflektovat vlastní práci a vztahy a nacházet nová řešení problematických situací.

Supervize by měla být poskytována výhradně zkušenými odborníky s vysokoškolským vzděláním, praxí v pomáhajících profesích a dokončeným psychoterapeutickým výcvikem akreditovaným českou psychoterapeutickou společností. Pro supervizi v současnosti neexistují jednotná závazná pravidla a její pojetí v jednotlivých oblastech pomáhajících profesí je různé. Je vždy výhodnější a užitečnější, vstupuje-li do ní pracovník dobrovolně a nevnímá-li ji tak jako mocenskou kontrolu, ale jako vstřícnou partnerskou podporu.

Smyslem supervize je rozvíjet profesní dovednosti supervidovaných, posilovat vztahy v pracovním týmu a nacházet řešení problematických situací.

S ohledem na výše uvedené a v souladu s průběžnými výstupy projektu by měla být **supervize stanovena nad rámec povinného rozsahu dalšího vzdělávání**.

Počet hodin, který je třeba věnovat supervizi, je u každého pracovníka individuální. Proto by měl být stanoven pouze **minimální počet hodin, a to 8 hodin za rok/za sledované období**. Každému pracovníku vyhovuje jiný druh supervize (individuální, skupinová, případová). Nejúčinnější formou pro vzdělávání v sociálních službách je

² Sněmovní tisk 1143/0, část č. 1/4 Novela zákona o sociálních službách

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

případová supervize. Aby bylo možné akceptovat supervizi jako jednu z možností povinného profesního růstu, definovanou nad rámec povinného rozsahu dalšího vzdělávání, je nezbytné zákonné definování supervize a nastavení odborné kvalifikace supervizora.

Po **dlouhodobých psychoterapeutických výcvicích** jsme nezaznamenali výraznou poptávku.

4 Tabulka k návrhu kvalifikačního vzdělávání pracovníků v sociálních službách

	Základní kvalifikační kurz (ZKK)	Specializační kvalifikační kurz (SKK)
<i>Lhůta pro absolvování</i>	Před nástupem do zaměstnání	Po nástupu na pozici PSS ke konkrétnímu zaměstnavateli, ve stanovené lhůtě (zahájit do 12 měsíců, dokončit 18 měsíců od nástupu)
<i>Význam kvalifikace</i>	Částečná kvalifikace – možnost být zaměstnán jako PSS	Úplná kvalifikace – možnost setrvat na pozici PSS po stanovené lhůtě. Specializace se nekumulují, při změně služby nebo po dlouhodobé pracovní pauze se doplní vzdělání pomocí DV.
<i>Účel kurzů</i>	Obecný, Základní informační znalosti	Specializační, Rozšíření praktické dovednosti
<i>Realizátor vzdělávání</i>	Vzdělavatel – akreditace ZKK	Vzdělavatel – akreditace SKK
<i>Financování</i>	Na vlastní náklady	Na vlastní náklady (možná úhrada od zaměstnavatele jako forma benefitu, nebo prostřednictvím ÚP při riziku ztráty zaměstnání)
<i>Rozsah kurzů</i>	40 hodin (8 hodin x 5 dní)	120 hodin (8 hodin x 15 dní)
<i>Cíl kvalifikace/zaměření kurzu</i>	Poznání systému sociálních služeb, druhů služeb a pestrosti klientů + poznání vlastní osobnosti v roli PSS, ve vztahu k cílovým skupinám	- Učení metod, přístupů, úkonů ve vztahu ke zvolenému druhu služby a cílové skupině klientů/nepříznivé sociální situaci - Osvojení si praktických dovedností aplikováním teorie v praxi a zpětnou vazbou
<i>Obsah kurzů</i>	Základní rovina kompetencí PSS	Specifické kompetence PSS rozdělené do 4 modulů
	Jednotný kurz	Varianty modulových kurzů: M1: práce se seniory a lidmi s demencí M2: práce s lidmi s tělesným a smyslovým postižením a s lidmi se zkušeností s duševním onemocněním M3: práce s lidmi s mentálním a kombinovaným postižením či poruchami autistického spektra M4: práce s dospělými, dětmi či rodinami v krizi nebo ohroženými sociálním vyloučením anebo s rizikovým způsobem života
<i>Okruhy cílových kompetencí PSS – legislativně ukotvené</i>	<ul style="list-style-type: none">• Orientace v právním rámci sociálních služeb a práce PSS• Poznání sociálních služeb a potřeb klientů• Seznámení s teorií přímé práce PSS s klienty• Seznámení se způsobem komunikace a interakce s klienty• Vnímání týmové a mezioborové spolupráce a dokumentace v sociálních službách• Pochopení osobního a lidského rozměru práce PSS	<ul style="list-style-type: none">• Orientace ve vybraných částech právního rámce pro cílové skupiny• Poznání specifík cílových skupin a práce s nimi• Osvojení přístupů a metod práce s cílovými skupinami• Poznání způsobů komunikace s cílovými skupinami• Orientace v dokumentaci, spolupráci v týmu a návaznosti služeb• Pochopení osobního a profesionálního rozměru práce PSS

<i>Způsob výuky</i>	Způsoby výuky tzv. „praktickou teorií“ - zvýšené požadavky na lektory	Sekvence setkání s lektorem a práce v zaměstnání – „plnění odborných praktických cvičení u poskytovatele zadávaných a kontrolovaných vzdělávatelem“ (zvýšené požadavky na lektory, nezbytná součinnost poskytovatele)
<i>Zahájení kurzu</i>	Vstupní kritéria: Motivační dopis	Vstupní kritéria: Absolvovaný ZKK + Zaměstnání u konkrétního registrovaného poskytovatele sociálních služeb
<i>Zakončení kurzu</i>	Ukončení měřitelným způsobem ověření nabytých cílových kompetencí, včetně stanovení opravných prostředků	Ukončení měřitelným způsobem ověření nabytých cílových kompetencí, včetně stanovení opravných prostředků
<i>Počet účastníků kurzu</i>	Maximálně 20	Maximálně 18

5 Tabulka k návrhu dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách

SOUČASNÝ STAV	NAVRHOVANÝ STAV
KURZ S AKREDITOVANÝM PROGRAMEM MPSV	
<ul style="list-style-type: none">DV podle odstavce 2 písm. b) se uskutečňuje na základě akreditace vzdělávacích programů udělené MPSV	<ul style="list-style-type: none">absolvovat v minimálním rozsahu 16 hodin za sledované období
ABSOLVOVÁNÍ ODBORNÉ STÁŽE	
<ul style="list-style-type: none">DV podle odstavce 2 písm. c) se rozumí výkon odborné činnosti na základě písemné smlouvy mezi zaměstnavatelem a zařízením zajišťujícím odbornou stáž	<p>zákon neupravuje, v jakém zařízení se stáž odehrává, je možné absolvovat i stáže zahraniční</p>
ŠKOLICÍ AKCE	
<ul style="list-style-type: none">DV podle odstavce 2 písm. d) se rozumí vzdělávací akce organizovaná zaměstnavatelem nebo odbornou organizací, jejíž je zaměstnavatel členemv maximálním rozsahu 8 hodin ročně	<ul style="list-style-type: none">přidat další organizátory (vždy tematická souvislost s výkonem činnosti) – MPSV, krajské úřady, zřizovatelé, registrovaní poskytovatelé, odborné organizace
ODBORNÉ KONFERENCE	
<ul style="list-style-type: none">DV podle odstavce 2 písm. e) se rozumí akce odborného charakteru, jejíž program se týká oboru činnosti SP či PSSv maximálním rozsahu 8 hodin ročně	<ul style="list-style-type: none">rozlišovat pasivní a aktivní účast, stanoven přepoččeta) za pasivní účast lze započítat maximálně 8 hodinb) za aktivní účast lze započítat maximálně 16 hodin
VZDĚLÁVACÍ PROGRAM/KURZ S AKREDITACÍ JINÝCH MINISTERSTEV	
<ul style="list-style-type: none">nová forma DV	<ul style="list-style-type: none">zařadit kurzy s akreditací jiných ministerstev, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR a Ministerstva vnitra ČRprogram kurzu se týká oboru činnosti PSS (s ohledem na typ služby, cílovou skupinu, pracovní činnost)v maximálním rozsahu 8 hodin za sledované období

PUBLIKAČNÍ ČINNOST	
<ul style="list-style-type: none">nová forma DV	<ul style="list-style-type: none">týká se příspěvků či článků v odborných časopisech, učebních materiálech nebo odborné literatuřev maximálním rozsahu 8 hodin za sledované období, stanoven přepočtem
LEKTORSKÁ ČINNOST	
<ul style="list-style-type: none">nová forma DV	<ul style="list-style-type: none">týká se akreditovaných kurzů MPSVv maximálním rozsahu 8 hodin za sledované období, stanoven přepočtem
VEDENÍ ODBORNÉ PRAXE NEBO STÁŽE	
<ul style="list-style-type: none">nová forma DV	<ul style="list-style-type: none">jedná se o vedení odborné praxe studentů nebo stáže zaměstnanců jiného poskytovatelev maximálním rozsahu 8 hodin za sledované období, stanoven přepočtem
MENTORSKÁ ČINNOST	
<ul style="list-style-type: none">nová forma DV	<ul style="list-style-type: none">jedná se o zaškolení nového pracovníka nebo dobrovolníkav maximálním rozsahu 8 hodin za sledované období, stanoven přepočtem